

พี่เบิร์ดเล่าเรื่อง

"นก"

INTERNATIONAL YEAR
OF FORESTS - 2011

อพวช.
NSM

สวัสดีครับน้องๆ
วันนี้พี่เบิร์ดจะพาน้องๆ
ไปรู้จักกับสัตว์ชนิดหนึ่งที่มี
ความหลากหลายทางสายพันธุ์มากๆ
นั่นก็คือ "นก" นั่นเอง

นก จัดอยู่ในไฟลัมสัตว์มีแกนสันหลัง
ชั้น Aves ซึ่งคำว่า Aves เป็นภาษาละติน
หมายถึง นก ลักษณะโดยทั่วไปของนกคือ เป็นสัตว์
ทวิบาท (สัตว์ 2 เท้า) ออกลูกเป็นไข่ เป็นสัตว์
เลือดอุ่น มีกระดูกที่กลวงเบา และมีขน

สืบพันธุ์แบบอาศัยเพศ มีการปฏิสนธิภายใน
โดยออกลูกเป็นไข่ วางไข่บนบก ไข่มีจำนวนไม่มากนักไข่มีเปลือกแข็งหุ้ม

ชนิดของนก

ทั่วโลกมีไม่น้อยกว่า 9,672 ชนิด กระจายอยู่ตามทวีปต่างๆ โดยในประเทศไทยมีรายงานจากสมาคมอนุรักษ์นกและธรรมชาติแห่งประเทศไทย ว่ามีการค้นพบแล้ว 996 สายพันธุ์ (พ.ศ. 2551) และยังมี การค้นพบสายพันธุ์ใหม่เพิ่มเรื่อยๆ ซึ่งเมื่อเทียบกับพื้นที่แล้ว ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีจำนวนนกต่อพื้นที่มากที่สุดอันดับต้นๆ ของโลกเลยทีเดียว

นกบางชนิดในประเทศไทยเราก็ไม่เคยพบเห็นเลย เพราะอาศัยอยู่ตามป่าเขาสูงๆเท่านั้น บางชนิดก็เป็นนกประจำท้องถิ่น เช่น มีเฉพาะบริเวณภาคใต้ เป็นต้น ส่วนรอบๆ กรุงเทพฯ ก็มีนกที่พบอยู่ราวๆ 200 ชนิดด้วยกัน

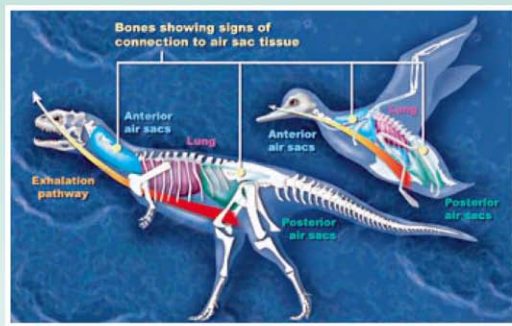

วิวัฒนาการของนก

เชื่อกันว่า นก มีวิวัฒนาการมาจาก สัตว์เลื้อยคลาน โดยมีความคล้ายคลึง หลายประการ เช่น โครงสร้างของกระดูก

กล้ามเนื้อ เกล็ดที่ขา การออกลูกเป็นไข่ และการเจริญเติบโต ของตัวอ่อน เป็นต้น

ซีเบิร์ตเล่าเรื่อง "นก"

ภาพ : วิวัฒนาการของนก ซึ่งเชื่อกันว่ามีวิวัฒนาการมาจากไดโนเสาร์

ทั้งนี้จากหลักฐานที่ยืนยันทฤษฎีดังกล่าว คือ การขุดพบซากดึกดำบรรพ์อายุประมาณ 130 ล้านปี ที่แคว้นบาวาเรีย ประเทศเยอรมัน เมื่อปี พ.ศ. 2504 ซากดึกดำบรรพ์ดังกล่าว มีลักษณะกึ่งนกกึ่งสัตว์เลื้อยคลาน คือ ที่ปากมีฟัน มีเล็บยื่นออกมาจากหัวปีกและมีกระดูกหางยาว ขณะเดียวกันก็มีขนปกคลุมลำตัวเช่นเดียวกับนก นักวิทยาศาสตร์เรียกซากดึกดำบรรพ์ที่ค้นพบชิ้นนี้ว่า **อาร์คีออปเทอริกซ์** ซึ่งถือกันว่าเป็นบรรพบุรุษของนก

หน้าที่ของนกในระบบนิเวศ

นกเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ทั้งต่อระบบนิเวศและต่อชีวิตมนุษย์ มีการเกื้อกูลระหว่างกัน โดยธรรมชาติให้ที่อยู่อาศัย อาหารและสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของนก ส่วนนกกเองก็มีบทบาทและหน้าที่ ที่ต้องช่วยให้ระบบนิเวศดำรงอยู่ได้อย่างสมดุล ซึ่งพอจะสรุปคุณค่านกต่อสิ่งแวดล้อมได้ดังนี้

1. นกช่วยผสมเกสร เป็นนกจำพวกที่กินน้ำหวานดอกไม้ เช่น นกกินปลี นกเขียวก้านตอง ปากของนกจำพวกนี้จะเรียวยาว เมื่อนกแห่ปากเข้าไปกินน้ำหวานก็จะมีเกสรของดอกไม้ติดออกมาด้วย พอไปกินดอกไม้ก็จะทำให้เกิดการผสมพันธุ์

2. นกช่วยแพร่กระจายพันธุ์พืช เป็นนกจำพวกที่กินผลไม้เป็นอาหาร เช่น นกปรอด นกเงือก เมื่อนกพวกนี้กินผลไม้เข้าไป และถ่ายมูลออกมา จะมีเมล็ดของผลไม้ปะปนออกมาด้วย พอมูลของนกหล่นสู่พื้นดินก็จะทำให้เกิดต้นไม้ใหม่ๆ

3. นกช่วยกำจัดศัตรูพืช เป็นนกจำพวกที่กินแมลงเป็นอาหาร เช่น เหยี่ยว นกกระจับ ซึ่งแมลงและสัตว์ที่นกกินเข้าไปมักเป็นศัตรูพืช อย่างเช่น หนอนที่กัดกินใบไม้ หนอนที่กัดกินต้นข้าว หรือแมลงต่างๆ เป็นต้น

4. นกช่วยกำจัดซากสัตว์ เป็นนกจำพวกที่กินซากสัตว์เป็นอาหาร เช่น แร้ง ซึ่งถือเป็นหน้าที่ที่สำคัญในระบบนิเวศ เพราะซากสัตว์เหล่านั้นเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค

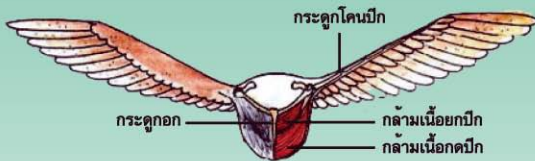

น้องๆ รู้ไหมทำไมนกถึงบินได้?

ก่อนอื่นต้องพูดถึงร่างกายของนก ซึ่งถูกธรรมชาติดัดแปลงเพื่อให้เหมาะสมกับการบิน โดยกระดูกมีลักษณะกลวงคล้ายรวงผึ้งทำให้เบาแต่แข็งแรง อวัยวะบางส่วนที่ไม่จำเป็นถูกตัดออกไปเพื่อลดน้ำหนัก เช่น รังไข่ของนกมีข้างเดียว หรือปากที่ไร้ฟันใช้การกลืนลงไปย่อยแทนการเคี้ยว

การบินของนก ถือเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนเป็นอย่างมาก โดยนกจะมีปีกเพื่อใช้ในการเคลื่อนที่และพยุงตัว ลักษณะของปีกนกจะมีรูปร่างเพรียวยาวม ด้านบนจะโค้งงอ ส่วนด้านล่างจะมีลักษณะเว้า

การบินของนกจะใช้กล้ามเนื้ออกที่แข็งแรงในการกระพือปีกเพื่อให้เกิดแรงยก และรอบๆ ปีกจะเกิดความกดอากาศ ซึ่งความกดอากาศที่แตกต่างดังกล่าว ทำให้เกิดการลอยตัว ยกให้มันลอยสูงขึ้นได้

น้องๆ รู้ไหม นกอะไรตัวเล็กที่สุดในโลก?

เฉลย... นกฮัมมิงเบิร์ด (Hummingbird)
นกที่เล็กที่สุดในโลก

นกฮัมมิงเบิร์ด เป็นนกที่มีลำตัวเล็ก โดยมีความยาวไม่เกิน 6 เซนติเมตร ตัวเมียจะมีขนาดใหญ่กว่าตัวผู้เล็กน้อย มันมีปากที่แหลมเรียวยาว ปีกเล็กๆของมันสามารถกระพือได้เร็วถึง 80 ครั้งใน 1 วินาทีเลยทีเดียว ซึ่งความเร็วขนาดนั้น ทำให้มันสามารถถลอยตัวอยู่ในอากาศและที่สำคัญสามารถบินถอยหลังได้ด้วย

แล้วรู้ไหม นกอะไรที่ใหญ่ที่สุดในโลก?

เฉลย... นกกระจอกเทศ (Ostrich)
นกที่ใหญ่ที่สุดในโลก

(มีต่อ)

นกกระลอกเทศ จัดว่าเป็นนกที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก โดยขนาดโตเต็มที่จะมีความสูงประมาณ 2-2.5 เมตร น้ำหนักจะอยู่ที่ประมาณ 160 กิโลกรัม นกชนิดนี้จะมีอายุยืนได้ถึง 65-75 ปีเลยทีเดียว ตัวผู้จะมีขนาดใหญ่กว่าตัวเมีย ด้วยขนาดที่ใหญ่โตของรูปร่าง ทำให้มันเป็นนกที่บินไม่ได้ แต่ความพิเศษของมันคือ มันสามารถวิ่งได้เร็วถึง 80 กิโลเมตรใน 1 ชั่วโมงเลยทีเดียว

นกอะไร ว่ายน้ำได้?

เฉลย... นกเพนกวิน (Penguin)
บินไม่ได้ แต่ว่ายน้ำเก่ง

นกเพนกวินเป็นนกที่บินไม่ได้ ธรรมชาติมีการดัดแปลงปีกที่ใช้บินให้ใช้ว่ายน้ำแทน โดยแหล่งอาศัยจะอยู่ในมหาสมุทรทางซีกโลกใต้ที่มีอากาศหนาวเย็นจนน้ำในมหาสมุทรเป็นน้ำแข็ง

เพนกวินสามารถดำน้ำและว่ายน้ำได้รวดเร็วมาก มีขนสั้นๆ ปกคลุมทั้งตัวเพื่อทำให้ร่างกายอบอุ่น นกเพนกวินเป็นสัตว์สังคมอยู่รวมกันเป็นฝูง มีการร้องส่งเสียงเพื่อช่วยในการติดต่อสื่อสาร โดยธรรมชาติตัวเมียจะออกไข่ให้ตัวผู้กก อาหารที่โปรดปรานของพวกมันก็คือปลา หอย กุ้ง หรือหมีกขนาดเล็ก

พี่เบิร์ดจะมาสอนน้องๆ วาดรูปนกกัน
เตรียมกระดาษ ดินสอ ยางลบ สีให้พร้อม
แล้วมาลงมือกันเลย!!!

1

วาดสี่เหลี่ยมสองรูปซ้อนกันดังภาพ
โดยให้รูปบนเล็กกว่ารูปล่างนิดหน่อย

2

เพิ่มวงกลม 2 วง
เพื่อเป็นส่วนของตาของนก

3

เติมปากให้กับนก

4

เติมส่วนปีก และเท้าของนก

5

เพิ่มส่วนหาง
ก็จะได้รูปร่างที่สมบูรณ์

6

ระบายสีให้สวยงาม ก็จะได้
นกสวยๆ ไว้อวดเพื่อนๆ กันแล้ว

มาทดสอบความจำ กับสายตากันหน่อย
ให้หน่อยๆ จับคู่ระหว่างนกแต่ละชนิด กับเงาของมัน
ภาพไหนคู่กับภาพไหนกันนะ?

ทราบหรือไม่ !!!... นกที่จัดเป็นสัตว์สงวนตามพระราชบัญญัติ
สงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2535 ได้แก่ นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร
นกกระเรียน และนกแต้วแล้วท้องดำ เรามาดูความรู้อีกนกแต่ละชนิด
กันดีกว่า

นกเจ้าฟ้าหญิงสิรินธร

(*Pseudochelidon sirintarae*)

เป็นนกนางแอ่น มีลำตัวยาว 15 ซม.
พบครั้งแรกในประเทศไทย ปี 2511
บริเวณบึงบอระเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์

นกกระเรียน (*Grus antigone*)

เป็นนกขนาดใหญ่ มีความสูงประมาณ
150 ซม. ออกหากินเป็นคู่ มีความ
ผูกพันกับคู่สูงมาก ชอบกินแมลงสัตว์
เลื้อยคลาน สัตว์น้ำ เมล็ดข้าว และ
หญ้าอ่อน วางไข่ครั้งละ 2 ฟอง

นกแต้วแล้วท้องดำ (*Pitta gurneyi*)

ลำตัวยาว 21 ซม. กินได้เดือน
ตัวอ่อนดอง ปลวก จิ้งหรีด ตั๊กแตน
หอยทาก และกบ เมื่อตกใจหรือมี
อันตรายจะร้อง "แต้ว...แต้ว..." เพื่อเป็น
สัญญาณเตือนนกตัวอื่น วางไข่คราวละ
3 - 4 ฟอง

หลังจากที่เราได้รู้จักนกกันแล้ว
 สิ่งที่เราควรทำ
 และไม่ควรทำ มีอะไรบ้างเอ่ย

สิ่งที่ควรทำ

- ควรระวัง มิให้กิจกรรมของเรา
 คุกคามความเสียหายแก่ถิ่น
 อาศัยของรังนก
- ทำบ้านของเราให้เป็นแหล่ง
 อาศัยที่ปลอดภัย สำหรับนก
- ปลูกต้นไม้ผล เช่น ตะขบ
 ไทร หม่อน ตำลึง เพื่อเป็น
 แหล่งอาหารของนก
- หากต้องการศึกษาดูนก ควร
 ออกไปดูนกในธรรมชาติ
- ควรช่วยกันปลูกป่า เพื่อเป็น
 การฟื้นฟูแหล่งที่อยู่อาศัย
 ของนก

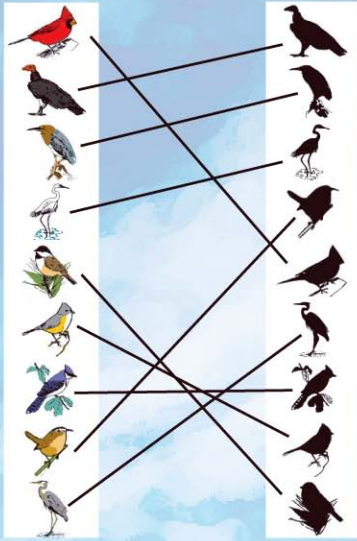

สิ่งที่ไม่ควรทำ

- นำนกมาบริโภค
- นำนกมาเลี้ยง หรือยิงนก
 เพื่อเป็นงานอดิเรก
- จับนก เพื่อปล่อยหรือทำบุญ
- ทำลายถิ่นที่อยู่อาศัยของนก
 โดยการเปลี่ยนแปลงธรรมชาติ

เฉลย...

ขอขอบคุณ...

<http://th.wikipedia.org>

<http://www.bcst.or.th>

<http://www.how-to-draw-funny-cartoons.com>

<http://www.cyberpetsociety.com>

<http://www.kanchanapisek.or.th>

<http://www.savebird.com>

<http://www.ku.ac.th>

<http://www.mthai.com>

พี่เบิร์ดเล่าเรื่อง "นก"

15

Bio Kit for Kids

เล่ม 1

เล่ม 2

เล่ม 3

เล่ม 4

เล่ม 5

เล่ม 6

เล่ม 7

INTERNATIONAL YEAR
OF FORESTS • 2011

จัดทำโดย
สำนักความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
<http://chm-thai.onep.go.th>

จัดพิมพ์โดย
องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ
www.nsm.or.th